

25. 3. 2025

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Pořízení pro případ smrti: Jak zajistit, aby váš majetek skončil ve správných rukou

Nikdo z nás nechce příliš přemýšlet o vlastní smrti, ale plánování dědictví je důležitým krokem k ochraně našich blízkých a zajištění, že náš majetek bude rozdělen podle našich přání. Pojem „pořízení pro případ smrti“ je v občanském zákoníku taxativním výčtem jednotlivých druhů těchto pořízení, kterými jsou konkrétně závěť, dědická smlouva nebo dovětek. Tyto instituty umožňují určit, kdo bude dědit váš majetek, a tímto lze také mnohdy předejít případným sporům mezi dědici. V tomto článku se podíváme na možnosti, které český právní řád nabízí a na to, jak správně sepsat závěť.

Závěť

Prvním a nejčastěji využívaným institutem pořízení pro případ smrti, který český právní řád zná, je závěť. Tato je zakotvena v ustanovení § 1494 a následujících zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník (dále jen „občanský zákoník“). Závěť je jednostranným právním úkonem, kterým zůstavitel rozhoduje, jak bude po jeho smrti naloženo s jeho majetkem. Toto lze jinak nazvat také „autonomií vůle zůstavitele“, která je jedním ze základních pilířů dědického práva. V závěti může zůstavitel určit jednoho nebo více dědiců a případně stanovit i konkrétní odkaz. Vzhledem k tomu, že je závěť odvolatelným projevem vůle, lze tuto kdykoli během života zůstavitele změnit či úplně odvolat. Pokud tedy člověk během svého života sepíše závěť, nemusí to nutně znamenat, že tato závěť bude platná ke dni úmrtí zůstavitele a bude se dědit v souladu s touto závětí. Existuje také možnost sepsat závěti více, tyto si ale nesmí navzájem odporovat. V případě, kdy by si závěti odporovaly, považuje se za platnou ta závěť, která je datována později. Nastane-li však situace, kdy nelze jednoznačně určit, který den, měsíc a rok byla závěť pořízena a pořídil-li zůstavitel více závětí, které si odporují nebo závisí-li jinak právní účinky závěti na určení doby jejího pořízení, je závěť neplatná.

Jaké tedy musí mít závěť náležitosti, aby byla platná a bylo, pokud možno, nemyslitelné ji po smrti zůstavitele rozporovat? Úvodem je třeba říci, že závěť vyžaduje vždy písemnou formu, není-li pořízena tzv. privilegovanou formou (*tedy závěť pořízená před třemi svědky dle § 1542, závěť pořízená před starostou obce dle § 1543, závěť pořízená před velitelem námořního plavidla nebo letadla dle § 1544 a závěť pořízená před velitelem vojenské jednotky ČR dle § 1545*).

Rozlišujeme závěť pořízenou soukromou listinou (tedy tzv. holografní závěť), allografní závěť a závěť pořízenou veřejnou listinou, tedy formou notářského zápisu.

Závěť holografní, tedy pořízená soukromou listinou je pro zůstavitele jistě nejjednodušším a nejrychlejším způsobem, jak závěť sepsat. Zákon stanoví, že závěť v této formě musí být celá sepsaná vlastní rukou zůstavitele a vlastnoručně také podepsána. Z této závěti musí být zřejmé, kdo ji pořizuje a jaká je skutečná vůle zůstavitele (je tedy třeba správně a jednoznačně určit, který z dědiců

má dědit konkrétní majetek či jeho část). V případě sepsání závěti vlastní rukou doporučuji tuto závěť předat libovolně zvolenému notáři do notářské úschovy. Toto s sebou nese pro zůstavitele dvě hlavní výhody, přičemž první z nich je ta, že bude závěť tzv. „v bezpečí“ a během života zůstavitele se k ní nikdo nedostane, a především se neztratí. Druhou, podstatně důležitější výhodou je potom skutečnost, že v případě, kdy bude závěť uložena do úschovy k notáři, bude taktéž registrována v Evidenci právních jednání pro případ smrti, kterou vede Notářská komora České republiky a v případě úmrtí zůstavitele se kterýkoli notář, kterému vyřízení dědictví připadne k závěti včas dostane.

Závěť ve formě veřejné listiny, tedy notářského zápisu, je nejdoporučovanější možností, jak závěť sepsat. Zásadní rozdíl oproti dvěma zbývajícím formám sepsání závěti spočívá v tom, že pokud je závěť pořízena ve formě veřejné listiny, zakládá to vůči každému plný důkaz o takovém projevu vůle. Vzhledem k tomu, že veřejná listina se považuje za platnou a tvrzení v ní obsažená za pravdivá (dokud není prokázán opak), je téměř nemožné tvrdit, že by závěť sepsaná veřejnou listinou nebyla skutečnou poslední vůlí zůstavitele.

Poslední a nejméně doporučovanou formou závěti je závěť allografní. To je taková závěť, kterou zůstavitel nese-psal vlastní rukou, ale vlastní rukou ji podepíše. Současně však musí před dvěma svědky prohlásit, že se skutečně jedná o projev jeho poslední vůle. V případě volby této formy závěti je potom třeba dbát na to, aby listina obsahující závěť nebyla podepsána svědky, kteří jsou absolutně či relativně svědecky nezpůsobilí (dle § 1539 a 1540 občanského zákoníku), neboť toto by v konečném důsledku mohlo zakládat neplatnost takové závěti.

Dědická smlouva

Hlavním rozdílem mezi závětí a dědickou smlouvou je fakt, že dědická smlouva je dvoustranným právním jednáním, zatímco závěť, jak již bylo řečeno, je jednostranným právním jednáním. Odlišností tedy bude především to, že dědická smlouva již není odvolatelným a změnitelným projevem poslední vůle zůstavitele, neboť je uzavírána mezi dvěma stranami, zůstavitel povolává druhou smluvní stranu nebo třetí osobu za dědice nebo odkazovníka a druhá strana to přijímá. Dědická smlouva je sepisována vždy formou veřejné listiny a je nejsilnějším dědickým titulem, který český právní řád zná. Je tomu tak nejen proto, že je sepisována vždy notářským zápisem, ale také proto, že se jedná o oboustranně vyjádřenou vůli zůstavitele a povolaného dědice a není sporu o tom, jaká byla skutečná poslední vůle zůstavitele a že dědic s touto poslední vůlí souhlasí. Dědickou smlouvu lze uzavřít i ve prospěch třetí osoby, a to například v případě, kdy by tato třetí osoba sama toto právní jednání učinit z nějakého důvodu nemohla. Je však na místě upozornit na to, že dědickou smlouvou nelze pořídit o celé pozůstalosti a čtvrtina pozůstalosti musí vždy zůstat volná, aby o ní zůstavitel mohl pořídit podle své zvlášť projevené vůle. Chce-li zůstavitel zanechat smluvnímu dědici i tuto čtvrtinu, musí tak učinit jinou formou, tedy závětí.

Dovětek

Občanský zákoník charakterizuje dovětek jako pořízení pro případ smrti, kterým zůstavitel může nařídit odkaz, stanovit odkazovníkovi nebo dědici podmínku, nebo doložit čas anebo uložit odkazovníku nebo dědici příkaz. Často se jedná o doplnění či upřesnění závěti, dovětek však může být pořízený i samostatně. Také pro jeho sepsání je třeba dodržet předepsanou formu, která je stejná

jako v případě závěti – lze tedy sepsat dodatek holografní, allografní či dodatek ve formě notářského zápisu.

Závěrem tedy lze říci, že nejjistější formou pořízení pro případ smrti je dědická smlouva. Tato má přednost před všemi ostatními pořízeními pro případ smrti, a to i v případě, kdy by byly datovány později než samotná dědická smlouva. V případě, kdy není forma dědické smlouvy ve Vašem případě ideální a raději byste sepsali závět, doporučuje se sepsat závět formou notářského zápisu, který zajistí, že bude závět nalezena včas a dědicové ji nebudou moci tak snadno rozporovat jako jiné druhy závětí.

Mgr. Denisa Kuštová,
právník

Advokátní kancelář JELÍNEK & Partneři s.r.o.

Pardubice - Dražkovice 181
533 33 Pardubice - Dražkovice

Truhlářská 1108/3
110 00 Praha 1

Tel.: +420 466 310 691
e-mail: advokati@advokatijelinek.cz

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Pohled přes hranice – natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení – nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)

- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)
- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)
- [AI omnibus](#)